

Anmeldelser

Årets Ring

Jens Gregersen. Fuglene og landet. 192 sider, rigt illustreret, uindbundet. Udgivet af Johannes Larsen Museet, 2008. ISBN: 978-87-88564-80-8. Pris kr. 178 i Johannes Larsen Museet.

"Hvepsene er nærmest gået på pension for i år. De er hjemløse og lever livet i en overflod af mad; deres bo er opløste, og dronningen har allerede søgt et sikkert overvintringssted." *Årets ring* er en bog fuld af kostelige billeder. Den er skrevet på østjysk, et sprog som egner sig dårligt til forbandelser. Teksterne står som talte af Gregersens mund; der er en ukrukket poesi i sproget, med dets undertiden næsten sortfarvede sprogløse. De enkelte kapitler flyder i bedste beatnik-stil med abrupte associationsspring, ofte for at ende et helt uventet sted. Undervejs får man meget at vide og det er tydeligt, at Gregersen øser af en dyb kilde. Det er ikke præcision som er Gregersens stærke side - tværtimod! Hans styrke er netop evnen til at beherske det upræcise og derigennem anslå en stemning som vækker genklang.

Dette gælder i høj grad også hans tegninger, hvor motiverne ofte reduceres til stenograferede tegn. Eminent når det lykkes, som f.eks. forsatsens bramgåseflok. Men man skal ikke lade sig narre. I tekst som billeder afslører Gregersen i hvor høj grad farven er et hovedmotiv for ham. Og her er han ofte yderst præcis. Hans Tårnfalke har netop den orangeblå farve som Tårnfalke har i en solfyldt himmels luft. Det er tydeligt, at Gregersen i sin kunst ikke refererer til fotografiet og de svenske gråmænd. Det er hans egne sansninger. Tegnet og farven. Nærværet, som ikke kan købes billigere i Kina.

Alligevel kan jeg godt irriteres. Når jeg f.eks. ser på Gregersens måger, har jeg det som om jeg overværer en skydekongurrence hvor alle skud sidder i præcis samme afstand fra bulls eye. Og en vis skovlind fra Vorskø må være hans onde ånd, for Jens Gregersen er i virkeligheden en fabelagtig skildrer af træer og deres sitrende volumen, hvilket da også kan ses andetsteds i bogen. I *Årets Ring* finder jeg ham stærkest i skildringen af lys og tyngde: de gode køer i stalden, vinduesnichen i den kalkede væg, Græsholmen, sagnstenene.

Et af bogens ærinder er at plædere for en oplødning af grænsen mellem kultur og natur. Et forsvar for småbiotoper og udkanter. Her er en erkendelse af, at Danmark er et kulturlandskab i udvikling. Vi kan ikke naturgenoprette os tilbage til det gamle kulturlandskab – Urfuglenes, Storkenes og Brushønsenes. Nøglen til en rig dansk natur er i lige så høj grad at bevare småbiotoperne – i det dyrkede land, i byerne og langs kysterne – som det er at skabe fristeder i form af reservater og nationalparker. Ved at erkende at kulturlandskabet er dynamisk kan vi undgå den faldgrube, det kan være at beskytte naturen ud fra nostalgiske hensyn – og sørge for plads til en natur i udvikling. Dette synspunkt finder

jeg fornuftigt. En ting som derimod undrer mig er, at Gregersen vælger at slutte sig til det kor, som på spinkelt grundlag sår tvivl om "Drivhusteorien", som "blev populær og vedtaget som en sandhed af politikere, journalister og forskere. Senere er det kommet frem, at også en anden faktor kan forårsage et varmere klima. Det er solen som skruer op og ned for sin aktivitet". Man skulle jo ellers synes, at det var glædeligt, at man selv på højeste sted har fået øjnene op for dét, som de fleste naturinteresserede har vidst længe: at mennesket gennem sine handlinger påvirker miljøet og er nødt til at forholde sig til dette. Men af konteksten må jeg konkludere, at Gregersen instinktivt vægter dette ene (det modgående) argument tungere end mange argumenter, som bygger på seriøs forskning. Er det en provos uvilje mod at sejre ad helvede til?

Årets Ring er smukt og klart layoutet af Lars Abrahamson. Typografien har en vægt og blødhed som står godt til illustrationerne, blandt andet opnået ved brug af farver.

Jens Gregersen er en af Danmarks væsentligste naturskildrende kunstnere, og han fortæller naturhistorie så man gider høre det. Han har igennem sin kunst i høj grad været med til at forme den måde hvorpå et stort antal mennesker ser og oplever Danmarks natur. Alene af den grund er værket svært at komme uden om for den natur- og kunstinteresserede. Og i en tid, hvor vejrudsigten på fjernsynet er trukket ud til et pinefuldt kvarter med reklameblok og tåbelige teasers, fornemmer jeg hos den befolkningsgruppe, som man f.eks. kunne kalde "cafégæsterne", en tørst efter NATUREN – og en sørgeligt rudimentær evne til at kunne komme i kontakt med den. Her tilbyder *Årets Ring* en guldgrube af indgangsvinkler til oplevelser i Danmarks natur.

Carl Christian Toft

Field Guide to the Birds of Costa Rica

Richard Garrigues & Robert Dean. 387 sider, 166 farvetavler og 779 udbredelseskort, indb. Christopher Helm, London, 2007. ISBN 978-0-7136-8369-1. Pris kr. 345 i Naturbutikken.

Den gamle "bibel" til Costa Rica, Stiles & Skutch fra 1989, er genoptrykt flere gange, mens der ikke hidtil har været gjort seriøse forsøg på at lave ny bestemmelseslitteratur om landets fugle. Det på trods af, at Costa Rica hvert år modtager hundredtusinder af fugleinteresserede turister, at landet desuden er hjem for et af de største "samfund" af fastboende ornitologer i Latinamerika, samt at Stiles & Skutch er en detaljeret håndbog og ikke særlig egnet til brug i felten. Den aktuelle bog er således den første moderne felthåndbog for Costa Rica, hvor både forfatter og kunstner er bosiddende.

Bogen fylder 19,5 × 12,5 cm og vejer 560 g, nogenlunde som *Fugle i felten*, og i opbygningen er ligner den også denne bog. Hovedparten udgøres af artsgennemgangen, hvor hvert opslag afbilder 4-6 arter over for korte tekster og – i de fleste tilfælde – udbredelseskort. De nødvendige opdateringer i forhold til Stiles & Skutch drejer sig først og fremmest om systematikken, bl.a. er adskillige arter i mellemtiden blevet opdelt. Desuden er der sket forskydninger i udbredelsen af en del arter, især arter som er under spredning i takt med skovrydning.

En bog som denne vil nok i høj grad blive bedømt på plancherne. Sammenlignet med Dana Gardners plancher i Stiles & Skutch er Robert Deans plancher i den aktuelle bog en klar forbedring. Der er flere dragter (alder, køn, underarter) for hver art, og flere fjerdetaljer på hver afbildning. Forbedringen er særlig markant for eksempelvis kolibrierne, hvor 10 plancher viser 86 dragter, mens 82 fugle var klemt sammen på tre plancher i den gamle bog. Gardners vadefugle var noget ubehjælpssomme, så det er blevet meget lettere at bestemme eksempelvis ryler i vinterdragt med den nye bog. Det samme gælder rovfugle, hvor der desuden sidst i bogen findes et opslag med flugtbilleder af rovfugle (gentagelser fra de enkelte plancher, for at lette sammenligningen). Hvor fuglene på en planche er afbildet i forskellig målestok, er dette angivet med en tynd streg. I det hele taget har Robert Dean gjort et godt job – fuglenes detaljer er korrekte, og der er ingen tvivl om, at kunstneren kender de fugle, han afbilder. Den kunstneriske kvalitet, vi er blevet vant til i europæiske felthåndbøger de sidste år, skal man dog ikke forvente; i Deans streg har fuglene et lidt "støvet" og livløst anstrøg; men det er mere en æstetisk end en praktisk betragtning.

Jeg kan således anbefale bogen, der viste sig særdeles anvendelig i felten under mine sidste to besøg i Costa Rica. Personligt vil jeg dog ikke undvære Stiles & Skutch på rejsen, da jeg ud over at vide hvilken fugl, jeg har set, også gerne vil læse lidt om dens biologi og levevis.

Jørgen Peter Kjeldsen

A Field Guide to the Birds of Mexico and Central America

Ber van Perlo. 336 sider, 98 farvetavler og 1569 udbredelseskort, indb. Collins, London, 2006. ISBN 0-00-713490-8. Pris £ 24,99.

Mexico og Mellemamerika er i forvejen nogenlunde dækket af felthåndbøger, dog med huller (især Honduras og Nicaragua). For Mexico/Guatemala har man desuden været nødt til også at medbringe en nordamerikansk håndbog, eftersom nordamerikanske trækfugle ikke er afbildet i Howell & Webb fra 1995. Og den bog er i forvejen en tung sag. Den aktuelle bog har derfor været ventet med spænding, idet den dækker alle godt 1500 arter i området, inkl. trækgæsterne. Samtidig fylder den blot 20 × 13,5 cm og vejer 630 g, altså nogenlunde som *Fugle i felten*.

Efter nu at have afprøvet van Perlos bog på adskillige ture må jeg dog konkludere, at selv om bogen nok i det store og hele opfylder sit formål, er der mange problemer med den. Med fokus alene på feltbestemmelse, og med kun den allernødvendigste tekst, er illustrationerne altafgørende. Men de mange arter presset sammen på meget lidt plads sætter grænser for kvaliteten, og samtidig fremgår det tydeligt, at kunstneren ikke kender sine fugle fra felten og dertil har problemer med proportionerne. Og hvor der anvendes forskellige målestokke for arterne på en planche, bliver det ikke oplyst. Endelig er en del banale fejl på tekstsider og plancher sluppet gennem korrekturlæsningen.

Efter tekst og plancher følger udbredelseskortene. Med 21 kort på hver side er detaljeringsgraden begrænset, men alligevel kan man finde mange unøjagtigheder.

Bogen kan tages med på rejsen som et supplement til andre felthåndbøger for området, men den kan dårligt stå alene.

Jørgen Peter Kjeldsen